

בית העם

שיג ושיח ציוני

"ציפור על חוט תיל"

נפרדים מלאונרד כהן

"שמעתי את נשמתי שרה מאחורי עלה, קטפתי את העלה, אבל אז שמעתי אותה שרה מאחורי ווילון. קרעתי את הווילון, אבל אז שמעתי אותה שרה מאחורי חומה. ניתצתי את החומה, ושמעתי את נשמתי שרה כנגדי. בניתי את החומה, תיקנתי את הווילון, אבל לא הצלחתי להשיב את העלה למקומו. אחזתי אותו בידי ושמעתי את נשמתי שרה כנגדי בעוצמה. ככה זה כשלומדים בלי חבר".
לאונרד כהן, מתוך "ספר החמלה"

ב-7 בנובמבר 2016, הלך לעולמו בגיל 82 אחד היוצרים הגדולים והאהובים בעולם כולו, לאונרד כהן. עם לכתו, ועוד טרם לכך, השאיר אחריו מורשת עצומה של שירים וכתבים שמאופיינים בביטוי רגשי עמוק, במטאפורות מורכבות ובשורות רבות יופי.

לאונרד כהן (ספטמבר 1934 - נובמבר 2016) נולד למשפחה יהודית במונטראול, קנדה. ביצירתו הענפה ניכרים במובהק שורשיו היהודיים וחיבורו העמוק למורשת היהודית ולעם ישראל.

● "היהדות היא לא משהו שהרגשתי אי פעם רחוק ממנו, היא גם לא משהו שפרסמתי או הרגשתי שאני חייב להציג". ואתה?
● "אלו הם הערכים שהמשפחה שלי הקנתה לי, הערכים של התורה, אלו הערכים שמיצבו את עולמי ואני לעולם לא מתרחק מהם". מה המקורות שמהם אתה שואבת את ערכיך?

"במובן מסוים כולנו נולדים כבולים בשלשלאות. לכולנו רגעים של חירות אבל גם של עבדות. גדלתי במשפחה יהודית די קונסרבטיבית כך שהיהדות היא לא משהו שהרגשתי אי פעם רחוק ממנו, היא גם לא משהו שפרסמתי או הרגשתי שאני חייב להציג. היהדות חיונית להישרדות שלי. אלו הם הערכים שהמשפחה שלי הקנתה לי, הערכים של התורה, אלו הערכים שמיצבו את עולמי ואני לעולם לא מתרחק מהם".

מי באש תרגום: יונתן נדב <http://news.walla.co.il/item/3012588>

ויקי באש, מי בפנים,
מי לאור יום, מי לעת ליל,
מי בחריצת משפט, מי בסיורים קרים,
מי ביום אביב זוהר-זוהר,
מי לאט קאד יתפורר,
ויקי, מי הוא שקורא לי?

במלחמת יום כיפור, בשנת 1973, הגיע לאונרד כהן לישראל, והתנדב להופיע בפני חיילי צה"ל בחזית בחצי האי סיני. בהשפעת חוויותיו מהמלחמה ובהשראת הפיוט "ונתנה תקף" הנאמר בתפילת מוסף ביום הכיפורים, כתב את השיר "מי באש":

בשנת 1974, שנה לאחר מלחמת יום הכיפורים, אמר לאונרד כהן בראיון:
"אף פעם לא הסווייתי את העובדה שאני יהודי ובכל משבר בישראל אני אהיה שם. אני מחויב להישרדות של העם היהודי".

• "בכל משבר בישראל, אני אהיה שם." האם זוהי חובתו של כל יהודי החי בתפוצות?
• מה משמעות האמירה "אני מחויב להישרדות של העם היהודי"?

על "הללויה" אחד משיריו המוכרים והאהובים ביותר, אמר לאונרד כהן:
"המילה 'הללויה' עצמה היא מילה שנהדר לשיר אותה. היא כל כך חזקה ועשירה ואנשים שרים אותה אלפי שנים. אני מרגיש שהיא נושאת אנרגיה נכונה, אנרגיה שעוזרת במיוחד כשעומדים מול הקטסטרופות שאנחנו חווים מסביב. לשיר אותה זה דבר מאוד מרענן בעיני, דבר שנותן אישור למסלול החיים שלנו, לדרך שאנו עושים".

משמעותה של המילה העברית "הללויה" - הללו את האל. הללויה מוזכרת בתנ"ך 24 פעמים, ממנו התגלגלה לעשרות שפות והפכה למילה מוכרת ובשימוש נרחב.

<https://www.youtube.com/watch?v=YrLk4vdY28Q> - לאונרד כהן שר הללויה
<https://www.youtube.com/watch?v=r5yaehWs4T0> - ביצוע עברי לשיר הללויה של לאונרד כהן.
תרגום: קובי מידן. מבצעים: ערן צור, אביגיל רוז, עברי לידר ושלומי שבת.

בשירו "סיפורו של יצחק" מתייחס לאונרד כהן לעקדת יצחק מספר בראשית, וכותב לה פרשנות מודרנית.
סיפורו של יצחק - מילים ולחן: לאונרד כהן,

תרגום- קובי מידן, ביצוע ישראלי- שלומי שבת- <https://www.youtube.com/watch?v=w4Gz6PbrQuo>
ביצוע של לאונרד כהן- <https://www.youtube.com/watch?v=-y36zbbuX7w>

• מהי הפרשנות המודרנית שנותן לאונרד כהן לסיפור עקדת יצחק?
• עם איזו שורה/ בית בשיר אתה מזדהה? תוכלי לשתף מדוע.

ואתה קורא לי "אח שלי"
אז תסלח לי אם אשאל עכשיו
האם זה צו גורל
כי כשהכל כאן יגמר ברע
ארצה אותך אם אין ברירה
אציל אם רק אוכל

אתם אשר בונים עוד
מזבחות לילדים
אולי תרפו מן הקורבן
דברכם איננו קודש
ואף פעם לא עמדתם
מול אל או מול שטן

ואז ראיתי נשר
אולי בעצם עיט
זה היה רחוק כל כך
ואבי בנה מזבח
הוא לא הביט עלי אף פעם
הוא ידע שלא אברח

אתם שמוניפים כבר
פגיונות של דם ורשע
לא הייתם כאן בכלל
כשעל ראש ההר שכבתי
יד אבי רועדת
אל מול יופיה של המילה

לאט נפתחת דלת
אבי נכנס לחדר
אני בן תשע או כמעט
והוא עומד מולי גבוה
ובעיניו יש איזה זוהר
וקולו קשה וחד

אומר: האל קרא לי
ואני חייל של קודש
ומציית לפקודותיו
אז אל ההר יצאנו
אני רצתי, הוא הלך
עם מאכלת של זהב

בין עצים בגובה שיש
אל מול אנם רחוק, שטוח
שתינו יין מן הכד
הכד הושלך למטה
אחרי דקה שמעתי נפץ
אבי הניח עלי יד

In an interview that he gave in 1974,
a year after the Yom Kippur War,
he said -

"I've never disguised the fact that I'm Jewish, and in any crisis in Israel I would be there... I am committed to the survival of the Jewish people"

- "...and in any crisis in Israel I would be there", is this the responsibility of every Jew living in the Diaspora?
- How do you understand the saying: "I am committed to the survival of the Jewish people"?

About one of his all-time favorite songs, Hallelujah, Cohen once said:

"The word 'Hallelujah' itself is a great word to sing. It is so powerful and rich and people have been singing it for thousands of years. I feel like it carries the right energy, energy that is extremely needed when facing the catastrophes we see all around us. Singing it is a very refreshing thing to do, it reaffirms the way we live, the path we are all taking."

The Hebrew word 'Hallelujah' means: 'god shall be praised' (Halelu-Yah). It is mentioned in the Hebrew Bible (The Tanakh) 24 times and from there it made its way to dozens of languages and became a very popular word.

<https://www.youtube.com/watch?v=YrLk4vdY28Q> - Leonard Cohen

<https://www.youtube.com/watch?v=rsyaehWs4T0> - Hebrew version, translation: Kobi Meidan, performance: Eran Tzur, Avigail Roz, Ivri Lider, Shlomi Shaban.

In his song "Story of Isaac" Leonard Cohen addresses the Binding Of Isaac from the Book of Genesis and gives it a modern interpretation-

<https://www.youtube.com/watch?v=PtdYnhnoGI0> - Leonard Cohen

<https://www.youtube.com/watch?v=w4Gz6PbrQuo> Hebrew version, translation: Kobi Meidan, performing: Shlomy Shaban

The door it opened slowly,
My father he came in,
I was nine years old.
And he stood so tall above me,
His blue eyes they were shining
And his voice was very cold.
He said, "I've had a vision
And you know I'm strong and holy,
I must do what I've been told."
So he started up the mountain,
I was running, he was walking,
And his axe was made of gold.

Well, the trees they got much smaller,
The lake a lady's mirror,
We stopped to drink some wine.
Then he threw the bottle over.
Broke a minute later
And he put his hand on mine.
Thought I saw an eagle
But it might have been a vulture,
I never could decide.
Then my father built an altar,
He looked once behind his shoulder,
He knew I would not hide.

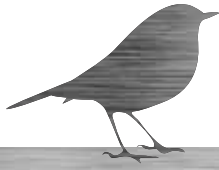
You who build these altars now
To sacrifice these children,
You must not do it anymore.
A scheme is not a vision
And you never have been tempted
By a demon or a god.

You who stand above them now,
Your hatchets blunt and bloody,
You were not there before,
When I lay upon a mountain
And my father's hand was trembling
With the beauty of the word.

And if you call me brother now,
Forgive me if I inquire,
"just according to whose plan?"
When it all comes down to dust
I will kill you if I must,
I will help you if I can.
When it all comes down to dust
I will help you if I must,
I will kill you if I can.
And mercy on our uniform,
Man of peace or man of war,
The peacock spreads his fan.

- What is the modern interpretation given by Leonard Cohen to the Binding of Isaac?
- Which line in the song can you identify with? Why?

בית העם

שיג ושיח ציוני

Bird on the Wire

Beit HaAm pays a tribute to Leonard Cohen

“There is a crack in everything, That’s how the light gets in” Leonard Cohen, “Anthem”

On November 7th, 2016, Leonard Cohen, one of the greatest and most beloved composers and singers has passed away. Cohen left an extremely rich legacy of songs and poems – filled with deep emotional expressions, complex metaphors and powerful thoughts.

Leonard Cohen (September 1934 – November 2016) was born to a Jewish family in Montreal, Canada. In his extensive work, one can clearly identify his Jewish roots and his deep attachment to Jewish heritage and the people of Israel.

During one of his interviews he mentioned his Judaism –

“We all live lives that are tethered to the circumstances in which we find ourselves, so in a certain sense everyone is born in chains. There are moments of liberation and moments of captivity. Life seems to move between those two polarities.” ... “I grew up in a very conservative, observant family, so it’s (Judaism) not something I ever felt any distance from, neither something I’ve presented or felt that I had to present. It is essential to my own survival. Torah values are the ones that inform my life.”

- “It’s (Judaism) not something I ever felt any distance from neither something I’ve presented or felt that I had to present.” – and you?
- “Torah values are the ones that inform my life” – what are the values that inform your life? What are their sources?

During the 1973 Yom Kippur War, Leonard Cohen volunteered to perform in front of IDF soldiers in the Sinai Peninsula. Influenced by his experiences from the war, and inspired by the prayer “Untaneh Tokef” said during the Yom Kippur service, he wrote the song “who by fire”-

Who by Fire

<https://www.youtube.com/watch?v=bntot9LAY08>

And who by fire, who by water,
Who in the sunshine, who in the night time,
Who by high ordeal, who by common trial,
Who in your merry merry month of May,
Who by very slow decay,
And who shall I say is calling?

And who in her lonely slip, who by barbiturate,
Who in these realms of love, who by something blunt,
And who by avalanche, who by powder,
Who for his greed, who for his hunger,
And who shall I say is calling?

And who by brave assent, who by accident,
Who in solitude, who in this mirror,
Who by his lady's command, who by his own hand,
Who in mortal chains, who in power,
And who shall I say is calling?